

**БЪЛГАРСКАТА УНИВЕРСИТЕТСКА
АРХИВИСТИКА В СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ (1952–2017) – ПОГЛЕД
КЪМ БЪДЕЩЕТО**

проф. д-р Андриана Нейкова, СУ

Както официално беше обявено, за единнадесети път се провежда научна конференция по повод *Деня на специалност Архивистика и документалистика* в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, която по стечение на обстоятелствата отново е юбилейна. Причината е, че настоящата конференция съвпада с три знакови дати в историята на университетското ни архивно образование, а именно: *110 г. от рождението на акад./проф. Иван Дуйчев, патрон на специалността; 65 години от старта на българското архивно образование в СУ; 15 години специалност Архивистика и документалистика в СУ*. Следователно XI конференция също е от категорията *юбилейна*.

Също така, още през 2005 г., когато се проведе първата конференция от този формат¹, участниците избраха за патрон на единствената тогава у нас университетска специалност *Архивистика и документалистика* акад./проф. Иван Дуйчев. Той е първият български дипломиран архивист-палеограф, възпитаник на *Школата по архивистика и палеография* на Ватикан (1932–1936) и автор на първия теоретичен труд по въпросите на класическата архивистика у нас: *Лекции по архивистика* (1950, 1993)². Ето защо днес – 18 април 2017 г., преподавателите по архивистика в СУ, съвместно с *Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“*, специално отбелязват 110 години от неговото рождение. За целта в Програмата на конференцията е включена и *Кръгла маса*, посветена на паметта на патрона на специалност *Архивистика и*

документалистика в СУ. Акад./проф. Иван Дуйчев е вдъхновяващ пример за респект и уважение към архивната професия, архивните институции и архивните документи в качеството им на исторически извори.

Предлаганата разработка е опит да се открият най-значимите постижения през изминалите 65 години от началото на професионалното архивно образование в Софийски университет, в това число и 15-те години от старта на специалност *Архивистика и документалистика*. Това ще позволи да припомним имената на първите преподаватели и специалисти-архивисти, положили основите и утвърдили през разглеждания период *Българската университетска архивистика*, а също да се открият отделните етапи в сравнително кратката история на *Българската университетска архивистика* на фона на историята на най-старото висше архивно училище, открито в Париж през 1821 г.: *École des chartes* (Школа на Хартите) към Сорбоната.

Ще се обърне внимание и на нерешените все още проблеми от законодателен, организационен и кадрови характер, които са добре известни на специалистите у нас, но същите за пореден път трябва да бъдат поставени на вниманието на съответните институции и техните ръководства, които са оторизирани и разполагат с възможности за тяхното решаване с оглед по-нататъшното развитие на университетското ни архивно образование.

Като автор, ще се постарая да изключа личните си спомени, доколкото съм един от създателите на проекта за откриване на специалността през 2002 г. и дългогодишен университетски преподавател именно по архивистика. В случая изцяло възприемам мнението на проф. д. и. н. Кънчо Георгиев (1927–2006), според който, *да се разчитана спомените в качеството им на исторически извори е равнозначно да очакваш да разцъфне хербарий*. С други думи, в своето проучване ще се доверявам единствено и само на *свещения характер на документалните свидетелства*, според критериите на сър Хилари Дженкинсън (Sir Charles Hilary Jenkinson, 1882–1961), за определяне на тяхната историческа ценност.

* * *

Както нееднократно е отбелязвано, за развитието на специалност *Архивистика и документалистика* в Софийски университет допринасят усилията на няколко генерации университетски преподаватели и колеги от архивните институции, които са работили и работят всеотдайно за каузата *Българска университетска архивистика* през трите основни

етапа в нейното развитие, а именно: **първата специалност Архивистика (1952–1955); специализацията Архивистика, като надграждаща форма на професионално обучение към специалност История (1955–2002); специалност Архивистика и документалистика (от 2002/2003 досега).**

Всеки от посочените етапи се характеризира със специфичното си учебно съдържание, респ. учебен план, университетски дисциплини, преподаватели. Данните от съхранените учебни планове, разписи на лекциите и Главните книги на СУ показват, че през периода 1952–2017 г. четенията в профилираните дисциплини по архивистика и документалистика са осигурявани от следните щатни и хонорувани университетски преподаватели:

- **двама академици** (акад. Жак Натан и акад. Илчо Димитров);
- **тринадесет професори** (проф. Тодор Боров, проф. Михаил Андреев, проф. Васил Цонев, проф. Иван Дерменджиев, проф. Мария Велева, проф. Желязко Стоянов, проф. Андриана Нейкова, проф. Юри Тодоров, проф. Константин Грозев, проф. Стефка Петкова, проф. Николай Арабаджийски, проф. Цветан Сивков, проф. Вихър Кискинов);
- **петнадесет доцента** (доц. Мария Кузманова/Матеева, доц. Румен Донков, доц. Дарина Григорова, доц. Анна Кочанкова, доц. Тодор Попнеделев, доц. Татяна Янакиева, доц. Нина Шуманова, доц. Ана Ангелова, доц. Илко Пенелов, доц. Мариана Пискова, доц. Лъчезар Стоянов, доц. Веселин Методиев, доц. Цветолюб Нушев, доц. Георги Петришки, доц. Ружа Симеонова);
- **единадесет асистента** (д-р Валери Кацунов, д-р Ивайло Аврамов, д-р Ралица Тодорова, д-р Иван Кисъов, д-р Рени Марчева, д-р Николай Нанев, д-р Калина Минчева, Андрей Луниин, Стефка Петрова, инж. Майя Бурмова, инж. Любомир Благовев)³.

Споменатата първа специалност/профил Архивистика, има сравнително кратка история, но прави впечатление, че предприетите действия в тази насока от самото начало са целенасочени, последователни и координирани. Това се потвърждава от взетите конкретни решения и постигнати резултати:

- с известното ПМС 344 от 18 април 1952 г. (Т. 10) на СУ се възлага задача за разкриване на профил Архивистика и с 5-годишен срок на обучение;
- в изпълнение на правителственото разпореждане на 28 май 1952 г. Академичният съвет (АС) на СУ взема решение за откриване на специалност Архивистика към тогавашния Философско-исторически фа-

култет (ФИФ). Намеренията са да се заявят 50 бройки за първите два курса, като се пояснява, че въпросните бройки следва да бъдат съгласувани и осигурени по линия на тогавашната Държавна планова комисиция. Междувременно на ФИФ се възлага да организира още през есента шестмесечен курс за преквалифициране на висшисти по архивистика. Целта е подготовка на специалисти за държавните архиви и за многобройните учреденски архиви в страната. За да се осигури провеждането на предстоящия курс в СУ, проф. Александър Бурмов е командирован през лятната ваканция в Съветския съюз (СССР) със задача да се запознае на място с работата на съветските архивни институции, за да може да подготви лекции за студентите-специализанти;

– на 24 юни 1952 г. на заседание на АС е приет Учебен план на специалност Архивистика, но с уговорката, че работата по него ще трябва да продължи;

– на следващото си заседание – 23 юли с. г., АС решава да бъде поканен проф. Тодор Боров за щатен професор по Архивистика. До този момент той е хоноруван преподавател във Филологическия факултет на СУ. За редовна асистентка по архивистика е назначена Роза Бодлева⁴;

– от 3 декември 1952 г. е решението на АС за обявяване на конкурс за завеждащ катедра Архивистика. На 29 април 1953 г. е одобрено решението на Факултетния съвет на ФИФ относно избирането на проф. Тодор Боров за завеждащ същата катедра.

С последната процедура може да се обобщи, че приключва градивният етап в усилията на университетското ръководство и оторизираните колективни органи за създаване на специалност Архивистика в СУ.

Що се отнася до учебния план през двете години от съществуването на специалност Архивистика, в запазените Разпис на лекциите от това време са обозначени само четири профилирани дисциплини:

– проф. Тодор Боров: *История и организация на архивното дело в СССР; Библиотекознание и библиография;*

– акад. Жан Натан – *История на стопанството в България;*

– проф. Михаил Андреев и проф. Васил Цонев – *История на държавата и правото в България.*

Очевидно е, че само с тези дисциплини не е възможно да се осигури обучение в университетска специалност с 5-годишен срок на обучение, каквото е изискването в цитираното Постановление на МС.

През следващите години във връзка с извършващата се идеологизация в сферата на българското висше образование се вземат редица

политически и административни решения, и се предприемат действия, които на практика водят до трансформирането на специалност *Архивистика* като специализация към *Историята*. Извършващата се реформа е насочена към налагане на командно-административната система у нас, характерна за тоталитарната държава и принципи на управление, в това число и в сферата на българското висше образование⁵.

По-конкретно, във връзка с потребностите на университетското архивно образование на 30 август 1954 г. Академичният съвет на СУ отхвърля решението на ФС на ФИФ да бъде избран Иван Дуйчев за преподавател по *Архивистика*. Гласуването във факултета се извършва по предложение на проф. Александър Бурмов и проф. Тодор Боров, но членовете на АС не се съобразяват с резултатите от проведеното гласуване на факултетно равнище. Причината е, че според документи в трудовото досие на Иван Дуйчев, съхранявано в Университетския архив, той вече е бил отстранен/уволнен от СУ по *Наредбата-закон за прочистване на учителския и преподавателския персонал в народните основни и средни училища, учителските им институти и в университетите и висшите училища и академии от фашистки елементи* (3 ноември 1944 г.)⁶. А на 17 януари 1945 г. е обнародван и съответния *Указ на регентите* за утвърждаване на наказанията на преподавателите от Софийския университет и други висши училища по *Наредбата-закон* относно предприетата чистка и доклада на министъра на народното просвещение проф. Ст. Чолаков във връзка с наложените *извънредни мерки*⁷.

Трябва да се отбележи, че Иван Дуйчев директно е бил обвинен във *фашистка дейност* още на 12 октомври 1944 г. в подготовения за целта доклад *по инициатива на студенти*, които чрез ОФ-комитета при тогавашния Историко-Филологически факултет го предоставят на ОФ-комитета на Софийския университет. Предлага се Иван Дуйчев да бъде отстранен като преподавател⁸. В тази ситуация, независимо от становището на Факултетния съвет на ФИФ през 1954 г., назначаването на Иван Дуйчев за преподавател по архивистика в СУ е било практически невъзможно.

От 13 октомври 1954 г. е решението на АС за подготвяне на писмено предложение относно създаването на споменатата специализация *Архивистика*, заедно с още три специализации към специалност *История*, а именно: *История на България и на Българската комунистическа партия (БКП)*; *История на СССР и Комунистическата партия на Съветския съюз (КПСС)*; *Археология и музейно дело*. В тази връзка на 9 март 1955 г. АС решава: ... *досегашната катедра да се трансформира в*

катедра по Библиотекознание и Библиография, а специализация Архивистика да се включи към нея.

Три години по-късно – на 11 март 1958 г., АС одобрява решението на ФИФ за прехвърлянето на специализация *Архивистика* към катедрата по *История на България*: ... *дето тя всъщност принадлежи и дето би могла да се развива и укрепва*. Освен това, АС гласува за обявяването на два конкурса за щатни преподаватели по *Теория и практика на архивното дело* и по *История на държавните учреждения и учрежденията на НРБ*. За бъдещия преподавател по дисциплината *Теория и практика на архивното дело* АС решава той да бъде изпратен на специализация поне за един семестър в тогавашния *Историко-архивен институт* в Москва (*МГИАИ*), сега *РГГУ*, за да се запознае с учебните планове и програми, организацията на учебния процес и практическата подготовка на студентите по архивистика, както и със специализираната литература в тази област. Освен това, се одобрява предложението за включването в *Учебния план* на специализация *Архивистика* дисциплината *Археография*, която да се възложи на хоноруван преподавател. Тъй като се констатира, че по учебните дисциплини *Археография* и *Изворознание* всъщност липсват *академически подготвени преподаватели*, а тези дисциплини са важни не само за специализация *Архивистика*, но и за специалност *История*, се предвижда за следващата учебна година да се отпусне една аспирантура (докторантура) в споменатия *МГИАИ*.

За щатен преподавател в специализацията – асистент, е назначена Мария Матеева (Кузманова, 1921–1993), която идва в СУ вече като изграден специалист от системата на държавните архиви. В резултат от нейната научно-преподавателска дейност през периода 1958–1983 г., както и като ръководител на създадената след обособяването на *Историческия факултет* през 1972 г. катедра *Архивистика и помощни исторически дисциплини*, специализация *Архивистика* се утвърждава като функциониращ модел за подготовка и квалификация на архивисти-специалисти.

След прехвърлянето на специализация *Архивистика* към катедра *История на България* през академичната 1964/1965 г. на М. Матеева в качеството ѝ на старши преподавател (*M. Kusmanova, charge de cours*) се възлагат спецкурсове/специализирани курсове *Архивознание* – VI сем., 2 ч., VII сем., 2 ч., и *История и организация на архивното дело* – VI сем. 2 ч.⁹ През следващата академична година студентите изучават и спецкурса: *История и организация на архивното дело в България* – VI и VII сем., 2 ч.¹⁰

Под формата на спецкурс *Практика на архивното дело* – VIII сем., 2 ч.¹¹, през академичната 1966/1967 г. се провежда и лятна практика на

студентите от специализация *Архивистика* в държавните архиви, за да могат бъдещите архивисти да се запознаят и с архивната работа в системата на държавни архиви, както и с методическите изисквания във връзка с архивните процеси и дейности.

През следващата година студентите от специализация *Архивистика* изучават спецкурсoвете *Документознание и деловодство* – II сем., 2 ч.¹², и *История на държавните институции в България* – IV и V сем., 2 ч.¹³

Заслуга на доц. М. Матеева е и включването през 1975 г. на общообразователен курс *Архивознание*, понастоящем *Архивистика*, в *Учебния план* на специалност *История*. Курсът е предназначен за студентите-историчи, които потенциално са сравнително най-многобройната група потребители на архивна информация/читатели в архивите. За целта се проследява появата и развитието на документите и архивите в контекста на общо-историческия процес, а също принципите на българската архивно законодателство, съвременната организация на архивите, видовете архивни справочници и възможностите за достъп до информационните ресурси на архивите и др. Всъщност именно този курс допринася за засилване на интереса към архивното образование и професията *архивист* в обществото.

През 70-те години се зачисляват първите редовни аспиранти към катедра *Архивистика и помощни исторически дисциплини*. Освен това, започват да се обучават студенти, аспиранти и специализанти от Виетнам, Тунис, Мароко, Полша и др. През разглеждания период по инициатива на държавните архиви катедрата организира курсове за следдипломна квалификация на работещи архивисти, които обаче са с друго стартово образование.

Специализацията продължава да функционира и след оттеглянето през 1983 г. на доц. Мария Матеева от преподавателска работа, въпреки обяснимите затруднения. По инициатива на доц. Румен Донков (1946–2017) своевременно са привлечени като хонорувани преподаватели някои от научните сътрудници от тогавашната *Научно изследователска лаборатория по архивистика и документалистика (НИЛАД, 1979–1990)* към Главно управление на архивите при Министерски съвет (ГУА при МС), сега Държавна агенция „Архиви“ (ДАА), на които се възлагат дисциплините *Археография (А. Нейкова)*, *Специални документи и архиви (М. Пискова)*, *Реставрация и консервация (инж. М. Бурмова)*.

От друга страна, конкурсите на *НИЛАД* през разглеждания период, обявявани от ГУА при МС, се провеждат чрез катедра *Архивистика и помощни исторически дисциплини*, а изборът на научните сътрудници се гласува от Факултетния съвет на ИФ. Причината е, че ГУА при МС не

разполага с необходимите компетенции за присъждане на научни степени и научни звания/академични длъжности. Сътрудничеството между държавните архиви и катедрата в областта на университетското образование и квалификация по архивистика се основава на договор между Софийски университет и Главно управление на архивите, който впоследствие продължава да се актуализира¹⁴.

През 1986 г. Факултетният съвет на ИФ утвърждава нов учебен план на специализация *Архивистика*, който включва осем профилирани курса с общ хорариум 360 ч. (по 45 ч. за всеки от тях). Отделно са предвидени 60 ч. за лятна учебна практика на студентите в държавните архиви. По същото време видимо започва да се увеличава броят на студентите не само от Историческия факултет, които избират да учат за архивисти, надграждайки съответните университетски хуманитарни специалности – *Културология*, *БИН* и др. Тенденцията се засилва след приемането на новия закон за тристепенното висше образование и обявяването на първите магистърски програми по архивистика към специалност *История*.

За да се адаптират към новите реалности и изисквания с оглед по-нататъшното развитие на *Българската университетска архивистика*, преподавателите по архивистика в СУ подготвят проект за създаване на специалност *Архивистика и документалистика*¹⁵, а предложението е обсъдено и подкрепено, съгласно законовото изисквания, от съответните академични колегии – катедра, ФС на ИФ, АС, както и от ръководството на ИФ и СУ, а също и от Националната агенция за образование и акредитация (НАОА).

В резултат на 1 октомври 2002 г. официално се открива специалност *Архивистика и документалистика* в Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Новата специалност отговаря на очакванията на обществото и работодателите относно необходимостта от стартово университетско образование по архивистика във връзка с потребностите за развитие на архивно-информационния сектор у нас. При това, в течение на повече от десет години специалност *Архивистика и документалистика* в СУ, която е наследник, както видяхме, на дълголетни традиции и постижения, остава без аналог в системата на висшето ни образование. Едва през последните години в Югозападния университет „Неофит Рилски“ и в УниБИТ обявиха бакалавърски програми за подготовка на архивисти, което за тях е едно ново начинание, съпроводено с редица трудности и неизвестности.

При тези условия, през периода от 2002 г. досега обучението на студентите в бакалавърската и магистърска степен на специалност *Архивистика и документалистика* в СУ е ориентирано към два основни профила. Първият от тях е класически за университетското архивно образование – *архивист-историк*, в това число и *архивист-изследовател*. По-новият профил, но сравнително по-перспективен за професионалната и социална реализация на дипломираните ни архивисти след 2006 г., когато успешно завършва първият випуск в СУ, е *архивист-администратор*, респ. специалист по документален и архивен мениджмънт в администрацията. Работодателите в посочената ниша, която обхваща частния публичен сектор, държавната и общинска администрация, бюджетните учреждения, висшите училища, медиите и други, вече ясно осъзнават потребността от специалисти-архивисти и документалисти в условията на електронното управление и мрежово общество.

Позицията *архивист* в администрацията у нас обаче все още не е обвързана с изискването за съответния образователен ценз, а именно: ***стартово професионално образование по архивистика или допълнително придобита квалификация в акредитирани за целта висши училища, които предлагат бакалавърски и магистърски програми***. Въпреки че, както е добре известно, още през 2009 г. професията *архивист* е включена в *Списъка на регулираните професии в Република България*. За съжаление, този статут не е регламентиран в *Закона за Националния архивен фонд (ЗНАФ, 2007)*. А направеното предложение през май 2016 г. от страна на преподавателите по архивистика в СУ до ДАА за включването на липсващите текстове в подготвяните от тяхната Работна група изменения и допълнения на *ЗНАФ*, останаха без официален отговор.

В тази ситуация, която наподобява известния *Параграф 22*, е необходимо направените предложения от името на ръководството на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ да бъдат утвърдени от законодателя. Това означава да се регламентира изискването за образователен ценз по архивистика в *ЗНАФ*, като предварително условие за заемане на позицията *архивист* в администрацията. Освен това, следва да се подготви и Наредба относно задължителните университетски профилирани учебни дисциплини с оглед статута на професията *архивист*. В противен случай е възможно да се предприеме нов опит с административни хватки да се заличи професията *архивист* от посочения *Списък на регулираните професии* у нас, както това се случи в края на 2015 г., но замирът тогава се провали заради острата обществена реакция в мрежата¹⁶.

Очевидно е, че съществуващият казус трябва да бъде решен в полза на дипломираните български архивисти, възпитаници на специалност *Архивистика и документалистика* в СУ, които вече са достатъчно изявено професионално съсловие. За сравнение – архивистите в повечето европейски държави, които са членки на Европейския съюз, имат своите професионални права въз основа на *изискването за образователен ценз по архивистика*, както и професионални организации, които ги защитават при необходимост. У нас обаче университетските дипломи по архивистика нямат преференциално значение в конкурсите за позицията *архивист* в администрацията, включително и в самата Държавна агенция „Архиви“, като основен работодател на бъдещите архивисти. На практика във въпросните конкурси, съгласно *Закона за държавния служител*, се допускат всички кандидати. Всъщност става въпрос само дипломирани архивисти да се допускат до конкурсите за позицията *архивист* в администрацията, а самият изпит, разбира се, че трябва да се провежда в рамките на законните изисквания за държавни служители. В сегашната ситуация обаче в значителна степен се обезсмислят усилията на студентите от специалност *Архивистика и документалистика*, които са избрали професията *архивист* и се подготвят за нея, учейки системно осем или десет семестъра, за да се дипломират като бакалаври или магистри именно по архивистика. Освен това, демотивират се и университетските преподаватели по архивистика и документалистика, които като обща бройка са дефицитни за страната ни. А, както показват наблюденията, развитието им е съпроводено не само с редица трудности, но е необходимо и доста време, за да бъдат евентуално признати от академичните общности за специалисти-изследователи и утвърдени преподаватели в областта на интегралното по своя характер архивно познание.

Независимо от съществуващите проблеми, още на този етап са налице достатъчно индикации, че специалност *Архивистика и документалистика* в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ е един успешен конкурентен национален образователен модел. Доказателство за нейните постижения и интелектуален потенциал е реализацията на дипломираните студенти като *архивисти-специалисти*, а също и значителния брой отказали се студенти през изминалите години, поради интерес към други университетски специалности или по причина несправяне с текущите учебни задължения.

Важен фактор в подкрепа на професионалния избор на студентите ни е създадената отлична организация по предлаганите програми на Ми-

нистерството за образование и наука (МОН) за ранното им насочване към предварителни стажове в държавната администрация или частния публичен сектор. Така те сами могат да се убедят, че обучението в избраната специалност *Архивистика и документалистика* им осигурява допълнителни възможности за успешна професионална и социална реализация.

Освен това, предлаганите стажове допринасят за по-бързо и максимално адаптиране на професионалното университетско архивно образование към изискванията на работодателите. Още през втората учебна година студентите в бакалавърската степен на специалността в СУ се насочват към системна подготовка в реална работна среда, която допълва учебния процес. А работодателите имат възможност да наблюдават изпълнението на възложените задачи и да си избират бъдещи служители за стратегическата позиция *архивист* във всяка администрация, в това число и *секретните регистри и архиви*.

Следователно стажовете по програмите на МОН за включване на студентите от специалност *Архивистика и документалистика* в СУ в работна среда са полезен и постоянен коректив за обучението им, като университетските преподаватели получават адекватна представа за изискванията на различните работодатели към теоретичната подготовка и професионални умения на бъдещите архивисти, за да бъдат те конкурентни на пазара на труда в условията на мрежовото общество.

Що се отнася до споменатите проблеми от организационен и кадрови характер, същите нееднократно, както отбелязахме, са поставяни на вниманието на оторизираните институции, архивната общност и съответните академични звена. Настоящият юбилеен научен форум определено не е мястото отново да се занимаваме с тях. Не е оправдано обаче да се пренебрегне обстоятелството, че дори наименованието на катедрата, към която понастоящем е ситуирана специалност *Архивистика и документалистика*, е: *Архивистика и методика на обучението по история (Архивистика и МОИ)*. Трудно е да се възприеме катедра с подобно наименование и състав, особено, когато честваме 15 години от старта на университетската специалност *Архивистика и документалистика* в Историческия факултет. При това, данните показват че студентите ни – бъдещи архивисти, все по-рядко избират допълнително предлаганата им *учителска квалификация* в рамките на т. нар. *методика на обучението по история*. С други думи, редно е след 65 години история на архивното образование в СУ, специалност *Архивистика и документалистика* най-накрая да се сдобие с организационна автономия, респ. самостоя-

телна катедра със съответното коректно наименование, по модела на останалите специалности в ИФ, СУ и другите висши училища в страната, които се представляват от собствени катедри, а не хибридни звена.

В заключение: За решаването на съществуващите проблеми на специалност *Архивистика и документалистика* в СУ са необходими бързи и конкретни мерки от страна на ръководството на факултета и университета, както и със съдействието на ДАА и МОН. Едва тогава ще можем да говорим с оптимизъм за бъдещето, не само на тази специалност, но и на *Българската университетска архивистика*, като съвременен национален образователен модел, който е съизмерим на общностно и международно равнище.

Приносът на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за развитието на професионалното ни архивно образование, новите студенти, които всяка година се записват да учат за архивисти, въпреки демографската криза в страната, засилващият се интерес на работодателите към професията *архивист* в условията на електронното управление и съвременното мрежово общество ни задължават да се справим с предизвикателствата пред *Българската университетска архивистика*, каквито и да са те. ***За всички нас - българските архивисти, тя е кауза, памет и осъзната професионална отговорност!***

Още повече, че нейните представители чрез *Електронната библиотека по архивистика и документалистика* вече са получили категорично признание от международната архивна общност за приносите си в областта на теоретичната архивистика и архивното образование, както показват отчетните данни за посещенията на читателите в нея.

Бележки

¹ Нейкова, А. Предговор. В: Българската университетска архивистика като образователен модел – история и бъдеще. – В: Университетски четения по архивистика. Т. I. С., 2009, с. 5–6.

² Дуйчев, Ив. Лекции по архивистика. С., 1950; 1993; <<http://electronic-library.org/boocs/Book%200005.html>>.

³ В случая не се посочват имената на преподавателите от Историческия факултет по дисциплините, необходими за осигуряване на *учителска квалификация* за желаещите студенти от специалност *Архивистика и документалистика*, а също и преподавателите по факултативните дисциплини.

⁴Засега не се открити данни за нейния образователен ценз, предишна месторабота и професионална квалификация.

⁵Нейкова, А. Българското университетско професионално архивно образование и влиянието на идеологическата парадигма през тоталитарния период. – В: Образованието в социалистическа България – Проект „Преживяното минало“. Т. I. Изд. „Фабер“, 2015, с. 19–31.

⁶Аврамов, Ив. Номинация на Иван Дуйчев за член-кореспондент в Българската академия на науките. – В: 60 години Българска университетска архивистика и 10 години специалност „Архивистика и документалистика в СУ. Св. Климент Охридски“. Университетски четения по архивистика. Т. II, С., 2013, с. 198; 209.

⁷Мутафчиева, В., Чичовска, В., Илиева, Д., Нончева, Е., Николова, Зл., Величкова, Цв. В: Съдът на историците. Българската историческа наука. Документи и дискусии. Т. I. С., 1995, с. 82–83.

⁸По-подробно по въпроса вж. А. Нейкова. Документални свидетелства относно статута на доц. Иван Дуйчев като щатен преподавател в Софийски университет през зимния семестър на академичната 1944/1945 г. – В: Университетски четения по архивистика. Т. VI. С., 2018.

⁹Университетски архив – Колекция *Разпис на лекциите. ФИФ. Зимен и летен семестър на учебната 1959/1960 г.* Университетска печатница. С., 1959, с.14–15; *Разпис на лекциите за учебната 1963/1964. ... с. 16, и др.*

¹⁰През 1966 г. е издадена монографията на М. Кузманова. История на архивите и организация на архивното дело в България. С., УИ; <<http://electronic-library.org/boocs/Book%200005.html>>.

¹¹За този курс за хоноруван асистент е избрана Стефка Славова (Петкова). – В: *Разпис на лекциите. ФИФ. Зимен и летен семестър на учебната 1966/1967 г.* С., с. 19.

¹²Хоноруван преподавател и на този спецкурс е Ст. Славова. В: *Разпис на ..., 1968, с. 28.*

¹³Спецкурсът е възложен на ст. ас. Илчо Димитров (I. Dimitrov, maitre assist. – Lectures 2 hrs.). Пос. съч., с. 25; отделно за студентите от специализацията *История на България* се чете спецкурсът *История на държавните учреждения и обществени организации* от ст. ас. Мария Велева (проф.) – V сем., 3 ч., а също и за студенти с втора специалност *История* – III сем., 3 ч. – В: *Разпис на... ФИФ. 1965, с. 18.*

¹⁴Най-новата актуализация на този договор е от 18 април 2015 г. при откриването на IX конференция на специалност *Архивистика и докумен-*

талистика, като в присъствието на участниците и гостите документът бе подписан от проф. д. и. н. Иван Илчев – ректор на СУ, и от доц. д-р Михаил Груев – председател на ДАА.

¹⁵ Автори на представения през 2002 г. проект на специалност *Архивистика и документалистика*, акредитиран от НАОА, са доц. д-р Андреана Нейкова (проф.) и гл. ас. д-р Валери Кацунов, въпреки опитите на някои кандидати за слава да си припишат впоследствие измислени от самите тях заслуги. Запазените документи обаче в съответните учреденски и лични архивни фондове, както и публикуваният първи план на специалност *Архивистика и документалистика* от 2004 г., са свидетелство за приноса на участниците в процедурата по акредитирането на въпросния проект, който, съгласно регламентите, е внесен в НАОА от името на СУ.

¹⁶ <<http://www.transmedia.bg/1226>: Терминаторът Танев. Премахват от списъка на професиите; На кого пречи професията архивист в България?; Авторитети възразяват срещу опита на министър Танев да заличи професията „Архивист“; Невероятно но факт: Студия „Трансмедия“ предотврати заличаването на архивистите от списъка с регулираните професии. Трансмедия. 31. 12. 2015. 4–5.01.2016. Последна промяна на файла: 21. 01. 2018.